
15

Regeling nieuwe versie AERIUS Calculator en wijziging stikstofregistratiesysteem

Aan de orde is het **tweeminutendebat Regeling nieuwe versie AERIUS Calculator en wijziging stikstofregistratiesysteem (35600, nr. 59)**.

De **voorzitter**:

Aan de orde is het tweeminutendebat over de Regeling nieuwe versie AERIUS Calculator en wijziging van het stikstofregistratiesysteem. Ik heet de minister van Landbouw, Natuur en Visserij van harte welkom, alsook de leden en anderen die dit debat volgen, en uiteraard onze onvolprezen ondersteuning. Het is een tweeminutendebat, dus de spreektijd is twee minuten.

Voordat ik begin, is er een verzoek van mevrouw Van der Plas van de BoerBurgerBeweging om ook mee te kunnen doen aan dit debat. Zij heeft niet meegedaan aan het schriftelijk overleg. Ik vraag het dus aan de aanwezigen. Ik zie geen bezwaar, mevrouw Van der Plas. Dan mag ook u twee minuten het woord voeren, maar ik zeg er wel bij: we gaan het debat, of wat er ook hieraan voorafgegaan is, niet overdoen. Daar zal ik streng op toezien. Als u daar allemaal mee kunt instemmen, dan geef ik als eerste het woord aan de heer Edgar Mulder van de PVV.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Voorzitter. De oorlog van dit kabinet tegen onze boeren gaat van kwaad tot erger. Deze minister fantaseerde over onteigeningen en het afpakken van vergunningen. Activistische rechters pakten dat vorige week direct op, want door een rechter in Utrecht raakten zeventien boeren hun vergunning kwijt. Dit is dus allemaal dankzij het voorbereidende werk van deze minister en natuurlijk dankzij de verzonden stikstofcrisis, een nepcrisis die alleen in theorie bestaat. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering om te stoppen met het stikstofbeleid, en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Edgar Mulder.

Zij krijgt nr. 61 (35600).

Ik dank u zeer. O, er is nog een interruptie voor u van de heer De Groot.

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):

Mijn vraag is of de PVV de rechtsstaat accepteert.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Volledig.

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):

Zou u dan de woorden "activistische rechters" willen terugnemen? Dat gaat immers over mensen die hun werk in dienst van de rechtsstaat doen.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Nee, net zomin als andere mensen hier hun woorden terugnemen als een rechter, heel terecht, besluit om mensen uit te zetten en zij daar dan ook tegen in verweer gaan. Deze rechter had ook de mogelijkheid gehad om geen uitspraak te doen. Het is niet aan de rechter om op de stoel van de politiek te gaan zitten. Dit is de tweede of derde keer dat rechters nu ingrijpen in het politieke proces. Dat moet ophouden.

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):

De rechter past het recht toe zoals op dat moment is afgesproken door de politiek. Dat heeft de politiek te respecteren.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

En dat is onzin.

De **voorzitter**:

Het woord is aan de heer Boswijk van het CDA.

De heer **Boswijk** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Ik heb zelf geen moties, maar wel een aantal vragen. De minister gaf in haar antwoorden op het schriftelijk overleg over dit onderwerp aan dat er tot 1 september jongstleden voor 2.432 PAS-melders gegevens zijn aangeleverd voor verificatie. Momenteel loopt het verificatieproces voor 2.410 van deze meldingen nog steeds. Daarnaast konden wij lezen dat de minister verwacht dat de wijze van legalisatie van de meldingsvrije activiteiten zal worden uitgewerkt in het legalisatieprogramma, waarvan de verwachting is dat het in januari 2022 in werking treedt. Kan de minister aangeven of op dat moment de 2.410 meldingen die momenteel nog wachten op verificatie, ook geverifieerd zullen worden? Als dat niet het geval is, op welke termijn lukt dat dan wel?

Voorzitter. De minister geeft in haar beantwoording ook aan dat de herziene habitatkaarten alleen bruikbaar zijn voor AERIUS als de oppervlakten van de beschermde habitattypen en leefgebieden niet zijn afgenomen. Betekent dat dat de herziene kaarten alleen kunnen leiden tot instandhouding of vergroting van deze gebieden, maar niet tot verkleining van een gebied? Kan zij uitleggen waarom een complete of partiële herziening er niet toe kan leiden dat een gebied misschien kleiner wordt, zelfs niet als er gewerkt wordt met sterk verouderde natuurkarteringen van

vijftien tot twintig jaar oud? Hoe gaan andere landen hiermee om? Is het een typisch Nederlands probleem en een gevolg van heel detaillistisch beleid? Of werken andere lidstaten met dezelfde methode?

Dat was 'm.

De voorzitter:

Ik dank u zeer. Dan zou het woord zijn aan de heer Bisschop, maar ... O, er is nog een interruptie voor u van de heer Mulder.

De heer Edgar Mulder (PVV):

Het is wel aardig dat er een vraag gesteld wordt over die verouderde maar eigenlijk foutieve kaarten, maar ik neem aan dat u de stukken gelezen heeft. Hoe vindt u het dat deze minister foutieve kaarten gebruikt om beleid uit te oefenen?

De heer Boswijk (CDA):

Ik heb net een aantal vragen gesteld en ik ben heel erg benieuwd naar de antwoorden. Ik zal niet meteen zeggen dat het allemaal foutieve kaarten zijn. Er zijn ook wel wat verbeteringen aangebracht. Ik ben vooral benieuwd of het niet tot een verkleining leidt en alleen maar tot een vergroting kan leiden. Daar ben ik vooral benieuwd naar. Dat gaan we zo meteen horen.

De voorzitter:

Meneer Mulder, voordat u verdergaat, wilt u via de voorzitter spreken?

De heer Edgar Mulder (PVV):

Altijd, voorzitter.

De voorzitter:

Nee, u deed het net niet. Gaat uw gang.

De heer Edgar Mulder (PVV):

Ik wil het altijd wel.

De voorzitter:

U wilt het wel, ja. Oké. U moet beter op het pedaal van de microfoon gaan staan.

De heer Boswijk (CDA):

In het midden, denk ik.

De voorzitter:

Het midden is altijd een beetje lastig voor een PVV'er.

De heer Edgar Mulder (PVV):

Doet hij het nu wel? Fijn.

Ik snap dat u daarom vragen stelt, maar ook in de stukken is het duidelijk aantoonbaar dat de kaarten die gebruikt

worden hopeloos verouderd zijn. Wat daar ingetekend staat, komt niet overeen met de realiteit. Dat wordt door iedereen erkend. Hoe kunt u het zelfs maar goedvinden dat we met tien tot twaalf jaar oude kaarten, die aantoonbaar niet de werkelijkheid weergeven, proberen beleid te maken waardoor boeren het moeilijker krijgen?

De heer Boswijk (CDA):

AERIUS is een systeem dat sowieso links en rechts best wel wat rammelt. Dat zal ik zeker erkennen. De realiteit is alleen dat dit het beste systeem is dat er op dit moment is. Dat is weinig bevredigend. Het moet geperfectioneerd worden. Daar wordt aan gewerkt. Waar ik alleen nog wel benieuwd naar ben, is of die perfectionering als resultaat heeft dat de gebieden alleen maar vergroot kunnen worden en misschien niet ook verkleind kunnen worden. Daar gaat mijn vraag over. Ik zal zeker niet ontkennen dat er gaten zijn. Ik heb in mijn vorige werk ook wel meegemaakt dat het systeem met wat creativiteit best te omzeilen is. Dus het is zeker niet perfect en er wordt aan gewerkt, maar het is op dit moment het minst slechte wat we hebben. Dat is nou eenmaal de realiteit.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Van Campen van de VVD. Gaat uw gang.

De heer Van Campen (VVD):

Voorzitter, dank u wel. Ik heb twee moties. De eerste richt zich op de zaak tegen een melkveehouder in Steenwijkerland, Overijssel. Die gaat over beweiden en bemesten. Daar is onduidelijkheid ontstaan over of het nou wel of niet vergund zou moeten worden. Beweiden en bemesten is een kernactiviteit van het boerenbedrijf. Wat ons betreft moet die onduidelijkheid weg worden genomen. Daartoe de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de rechter in een uitspraak over beweiden en bemesten in Overijssel stelt dat vrijstelling van de vergunningplicht alleen geldt als de betrokken activiteit ongewijzigd wordt voortgezet sinds de Europese referentiedatum;

constaterende dat het kabinet stelt dat ook als een project is gewijzigd maar niet meer stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied veroorzaakt dan op de Europese referentiedatum, significante gevolgen voor dat gebied kunnen worden uitgesloten, waardoor ook dan geen vergunning nodig is;

van mening dat dit om een regeling met heldere richtlijnen en een deugdelijke juridische basis vraagt van hoe de onderbouwing van "bestaand gebruik" eruit moet zien, zodat hierover geen enkele onduidelijkheid meer kan bestaan;

verzoekt de regering hiertoe een richtlijn met een deugdelijke juridische basis op te stellen, en de Kamer hierover dit jaar nog te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Campen.

Zij krijgt nr. 62 (35600).

De heer Van Campen (VVD):

De tweede motie richt zich op het stikstofregistratiesysteem.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat 30% van de stikstofdepositieruimte uit bronmaatregelen wordt afgeroomd ten behoeve van natuurherstel;

constaterende dat voor sommige locaties in de loop van de tijd kan komen vast te staan dat op minder dan de resterende 70% van de effecten van de maatregelen een beroep zal worden gedaan voor toestemmingsverlening;

constaterende dat dit kan betekenen dat een deel van die ruimte aanvullend ter beschikking zal worden gesteld aan de natuur, waarmee in situaties dus meer dan 30% wordt ingezet voor natuurherstel;

van mening dat het onwenselijk is dat stikstofruimte dubbel wordt afgeroomd zonder dat deze ruimte wordt opgenomen in het stikstofregistratiesysteem;

verzoekt de regering te borgen dat alle na afroaming beschikbare stikstofruimte op hexagoonniveau wordt opgenomen in het stikstofregistratiesysteem,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van Campen en Boswijk.

Zij krijgt nr. 63 (35600).

Ik dank u zeer. Een interruptie voor u van de heer De Groot.

De heer Tjeerd de Groot (D66):

Ik probeer te begrijpen wat collega Van Campen van de VVD hier voorstelt. Als ik het een beetje in mijn eigen woorden vertaal, is het eigenlijk zo dat als er te veel wordt afgeroomd, dat niet aan de natuur maar aan de ontwikkeling voor het bedrijfsleven ten goede moet komen. Is de heer Van Campen zich ervan bewust dat we eigenlijk een enorm stikstofoverschot hebben, ook in de deken? Als je alles op die manier gaat uitgeven zoals u nu suggereert, moet je dat voor veel belastinggeld gaan opkopen uit de deken. Het is dus een hele dure motie. Klopt dat?

De heer Van Campen (VVD):

Ik denk het niet. We hebben met elkaar hele duidelijke afspraken gemaakt over wat we doen met die afroombare stikstofruimte. Als er stikstofruimte beschikbaar komt, dan nemen we daar 30% van weg. Die komt niet terug en wordt daarmee ingezet voor natuurherstel. Dat is een goede zaak. Die 70% van de stikstofruimte komt terecht in het stikstofregistratiesysteem. De minister geeft in haar beantwoording aan dat het kan zijn dat er projecten zijn waarvoor een beroep wordt gedaan op dat stikstofregistratiesysteem, wat dus al afgeroomd is. Dat leidt misschien tot minder stikstofruimte die nodig is. Het kan dan zijn dat de resterende stikstofruimte nogmaals ten goede komt aan natuurherstel. Het land staat op slot. We willen PAS-melders legaliseren, we willen weer woningen bouwen en we willen weer wegen aanleggen en onderhouden. Die 70% stikstofruimte is ongelofelijk hard nodig om het land van slot te krijgen. Ja, we staan voor dat natuurherstel. Die 30% moet ten goede komen aan het herstel van de natuur. Maar laten we ook met elkaar nadenken over hoe we Nederland van het stikstofsot krijgen. Deze motie zou daar, in alle bescheidenheid, een kleine bijdrage aan kunnen leveren.

De voorzitter:

Dank u wel. Meneer De Groot? Nee, die ziet ervan af. Dan is het woord aan mevrouw Vestering van de Partij voor de Dieren. Gaat uw gang.

Mevrouw Vestering (PvdD):

Dank u wel, voorzitter. Nadat de VVD eerst Nederland op een stikstofsot zet, willen ze het er nu weer afhaken. Het lijkt me goed om ook even te concluderen hoe dit is gekomen.

Voorzitter. Omdat ik maar twee minuten spreektijd heb, ga ik gauw aan de slag. Mede dankzij de oplettendheid en de doortastendheid van bewonersgroepen die zich zorgen maken over de uitbreiding van Lelystad Airport, is duidelijk geworden dat het vliegveld ten onrechte is opgenomen in de lijst met PAS-melders, de lijst die bedoeld is voor activiteiten met weinig stikstofdepositie en waar Lelystad Airport natuurlijk helemaal niet op thuishoort. Berekend is dat Lelystad Airport maar liefst vier keer zo veel stikstofneerslag veroorzaakt dan maximaal is toegestaan voor de grenswaarde, en daarom de volgende twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Regeling nieuwe versie AERIUS Calculator en wijziging stikstofregistratiesysteem uitvoeringsregels bevat voor het gebruik van het stikstofregistratiesysteem voor de legalisering van de PAS-melders;

constaterende dat in deze regeling niet de voorwaarde is opgenomen dat de PAS-melding volledig en juist is, met een maximale stikstofdepositie van 1 mol/ha/jaar;

verzoekt de regering in de Regeling nieuwe versie AERIUS Calculator en wijziging stikstofregistratiesysteem op te nemen dat alleen stikstofdepositieruimte wordt gereserveerd voor PAS-meldingen die volledig en juist zijn gedaan,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Vestering en Van Raan.

Zij krijgt nr. 64 (35600).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat PAS-melders per definitie minder stikstofdepositie zouden veroorzaken dan 1 mol per hectare per jaar, en dat deze projecten nu collectief door het Rijk worden gelegaliseerd;

overwegende dat Lelystad Airport ook een PAS-melding heeft gedaan, maar dat uit de passende beoordeling blijkt dat het project zal zorgen voor een depositie van 4,1 mol per hectare per jaar op een Natura 2000-gebied;

overwegende dat de PAS-melding van Lelystad Airport daarmee onjuist en/of onvolledig was;

verzoekt de regering geen stikstofdepositieruimte te reserveren voor de uitbreiding van Lelystad Airport binnen de collectieve legalisering van de PAS-melders,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Vestering en Van Raan.

Zij krijgt nr. 65 (35600).

Mevrouw **Vestering** (PvdD):

Tot slot nog één vraag, een verzoek aan de minister om de Kamer voor het einde van dit jaar te informeren over de toegekende en de afgewezen legalisaties van de PAS-melders.

De voorzitter:

Dank u zeer. Dan is het woord aan de heer De Groot van D66.

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):

Dank, voorzitter. Het stikstofdossier kent vele geitenpaadjes. Eén van die geitenpaadjes gaat over extern salderen. D66 heeft daar vragen over gesteld en we kregen deze week het antwoord. Het ging eigenlijk over de vraag of we wel weten hoeveel ruimte er is. Hoe zeker is die 30% die je afroemt ten behoeve van de natuur? Uit de beantwoording van die

vragen bleek dat er op dit moment geen overzicht is hoeveel ruimte er is en, ten tweede, dat de minister ook niet kon garanderen dat de stikstofuitstoot toeneemt als je extern gaat salderen.

Eén vraag is niet beantwoord en die zal ik hier herhalen. Dat is vraag 9. Die luidde: als je op deze manier doorgaat met extern salderen, is dat dan niet in strijd met artikel 6, lid 2 van de Vogel- en Habitatrichtlijn, namelijk het verslechteringsverbod? Als je namelijk extern gaat salderen en de stikstofuitstootdepositie toeneemt, dan is er natuurlijk kans dat de natuur verslechtert. Daarmee is het juridisch gezien heel lastig om met extern salderen door te gaan.

Voorzitter. Dan een motie over de afkapgrens: een ander geitenpaadje, dat onlangs is gevonden en waar ook juridische discussie over bestaat. Het zou toch goed zijn om daar juridisch advies over in te winnen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat voor het aanvragen van een natuurvergunning een vaste afkapgrens van 25 kilometer gaat gelden;

overwegende dat er in de oorspronkelijke aanpak van de stikstofproblematiek geen ruimte is gereserveerd voor stikstofdepositie boven de 25 kilometer;

overwegende dat de afkapgrens van 25 kilometer in lopende en toekomstige beroepszaken zal worden beoordeeld;

van mening dat deze afkapgrens eerder juridisch getoetst dient te worden om verdere vertraging van de aanpak te voorkomen;

verzoekt de regering de afkapgrens in het licht van de hele stikstofaanpak juridisch te toetsen door advies in te winnen bij de Afdeling advisering van de Raad van State,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Tjeerd de Groot.

Zij krijgt nr. 66 (35600).

Er is een interruptie voor u van de heer Mulder.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

De hele bijdrage van mijn collega gaan erover dat meer stikstof ernstig zou zijn voor de natuur. De stikstofuitstoot in Nederland is sinds de jaren negentig met 60% afgenomen. Kan mijn collega aangeven welke drie grote natuur-rampen hebben plaatsgevonden in 1990, toen de stikstofuitstoot dus een factor twee, drie hoger was dan nu?

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):

Laten we even bij de feiten blijven. Tussen 1990 en 2016 is de uitstoot inderdaad met 67% gedaald, maar daarna is hij weer gestegen. Dat even voor het hele plaatje. Wat je nu

ziet, is een verzuring van de bodem. Dat is eigenlijk het meest voorkomende effect. Daardoor gaan ook echt eikenbossen dood. Dat zijn Nederlandse bomen, waar u misschien ook trots op zou moeten zijn. Dat Nederlandse landschap gaat verloren. Zeker op zandgronden, die eerder verzuren, zijn er al hele bomen die kapotgaan, ook op de Veluwe.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):
Dat is geen antwoord op mijn vraag.

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):
Jazeker.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):
Sinds 1990 is de stikstofuitstoot met 60% verlaagd. Welke grote natuurrampen waren er in 1990, toen er zo veel meer stikstof was?

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):
Ik zal een vergelijking trekken met roken. Als u als tiener gaat roken, krijgt u niet meteen allerlei vreselijke ziektes. Dat duurt even. Zo gaat het ook bij de natuur. Er is een opeenhoping van fosfaat en stikstof in de bodem. Daardoor treedt verzuring op en vermesting en uitspoeling naar het grondwater, waardoor ons grondwater niet meer gezond is en de natuur verzuurt.

De **voorzitter**:
Ten slotte, kort, meneer Mulder.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):
Nogmaals de vraag, want ik krijg geen antwoord. Ik vraag naar drie natuurrampen toen de stikstofuitstoot 60% hoger was. U vergelijkt het met roken, maar ik krijg niet één verhaal door waarin de bossen zijn doodgegaan en de dieren er niet meer zijn. Het is een theoretisch verhaal, nergens op gestoeld. Het feit dat er geen enkel antwoord komt, bewijst dat.

De **voorzitter**:
Meneer De Groot, ten slotte.

De heer **Tjeerd de Groot** (D66):
Dat is natuurlijk volstrekte flauwekul. De staat van de Nederlandse natuur behoort tot de slechtste van heel Europa. Ik weet dat Europa u niet interesseert, maar we zijn het slechtste jongetje van de klas. Dat heeft te maken met een overmaat aan stikstof. Het is absoluut zo dat wij na Cyprus of Malta, geloof ik, helemaal onderaan staan. Dat heeft te maken met die verzuring en vermesting die al sinds de jaren zestig, zeventig, tachtig plaatsvindt. Die is nu een beetje teruggedrongen, maar nog niet uit de bodem verdwenen, en die leidt ertoe dat onze biodiversiteit hard achteruitgaat. Dat is één grote natuurramp.

De **voorzitter**:
Nee, meneer Mulder. Het is genoeg. De microfoon staat uit, dus niemand verstaat u nu. Het woord is aan mevrouw Van der Plas van de BoerBurgerBeweging. Gaat uw gang.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dank u wel. Dank aan de collega's dat ze mij deze gelegenheid bieden. Ik zal het onthouden voor de volgende keer dat ik jullie een dienst kan bewijzen.

Ik heb één motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het nog zeker twee jaar duurt voordat de legalisatie van zogenaamde PAS-melders en interimers gerealiseerd is, dat de situatie voor de betrokken ondernemers en hun families zeer stressvol is, zeker daar waar handhavingsverzoeken zijn gedaan, en dat de betrokken ondernemers niets te verwijten valt en ze volgens de geldende wetgeving gehandeld hebben;

overwegende dat de handhavingszaken veel geld kosten;

overwegende dat deze motie niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie en dus geen negatief effect op de natuurwaarden heeft;

overwegende dat er ondernemers zijn die een deel van hun stikstofruimte nu niet gebruiken;

verzoekt het kabinet om voor de periode tot aan de legalisering een tijdelijke maatregel op te nemen waarbij de PAS-melders en/of interimers door het leasen van stikstofruimte voldoen aan de wettelijke verplichting en beschermd zijn tegen handhaving, en dat het kabinet de kosten hiervan op zich neemt, zodat de boeren die het treft niet nog jarenlang in zorgen hoeven te leven, met soms zware depressies en zelfs zelfdodingen tot gevolg,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Plas.

Zij krijgt nr. 67 (35600).

Dank u wel. Daarmee eindigt de eerste termijn van de zijde van de Kamer. Ik kijk even naar ... O, meneer Bisschop. Goed dat u er bent. We misten u al. U wilt nog graag het woord. Dat ga ik u geven, voor twee minuten. Gaat uw gang.

De heer **Bisschop** (SGP):
Voorzitter, dank u wel. Het feit dat u mij gemist hebt, maakt weer heel veel goed. Ik moet mijn excuses maken. Dat ik niet eerder aanwezig was, heeft niet te maken met desinte-

resse richting de collega's. Ik had gewoon op het groene blaadje gekeken. Daarop stond "18.50 uur". Maar ondertussen was er een mail gekomen. Die heb ik inmiddels ook gezien. Ik was dus even niet bij de les. Excuus.

De voorzitter:

U moet ook niet altijd alles geloven wat er geschreven staat natuurlijk.

De heer Bisschop (SGP):

Nee, je moet daar kritisch op zijn; dat is waar. Maar dit is nog niets vergeleken met de chaos waarin het stikstofbeleid op dit moment is beland. Ik heb het maar even niet over die onteigeningsvoorstellen. Ik heb het maar niet over die brief van de landsadvocaat. Ik kijk nu even naar de rechtszaken waarin boeren zijn beland, naar recente uitspraken van de rechtbank Midden-Nederland die opnieuw voor grote onrust zorgen. PAS-melders zijn hun leven en bedrijf niet zeker. Er is ondanks de stikstofwet, die bepaalt dat er een legalisatieprogramma moet komen, en ondanks de voorliggende ontwerpregeling onvoldoende duidelijkheid over legalisatie. Mijn vraag aan de minister is: hoe gaat de minister haar toezegging nakomen dat handhavingsverzoeken afgewezen zullen worden?

Dan de emissiefactoren. De boeren hebben geïnvesteerd in de nieuwste technieken op basis van de door de overheid gehanteerde tabellen, maar die worden rücksichtslos door de rechter van tafel geveegd. Het zou namelijk weleens zo kunnen zijn dat ze niet aan de eisen voldoen. Ik wil graag op korte termijn een brief van de minister als reactie op de recente uitspraken.

Voorzitter. Ik heb één motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat wordt voorgesteld alleen gemelde PAS-projecten, en niet de meldingsvrije PAS-projecten, op te nemen in het stikstofregistratiesysteem en de bijbehorende wijziging van de Regeling natuurbescherming en de Omgevingsregeling;

overwegende dat ook voor meldingsvrije PAS-projecten een legalisatieprogramma wordt opgesteld;

verzoekt de regering ook meldingsvrije PAS-projecten alvast op te nemen in het stikstofregistratiesysteem en de bijbehorende wijziging van de Regeling natuurbescherming en de Omgevingsregeling,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Bisschop.

Zij krijgt nr. 68 (35600).

De heer Bisschop (SGP):

Daarmee ben ik nog binnen de tijd, voorzitter.

De voorzitter:

Ja, keurig. Ik dank u zeer.

De heer Bisschop (SGP):

Ik dank u zeer.

De voorzitter:

Ik schors de bijeenkomst tot 19.00 uur om de minister de gelegenheid te geven om op de ingediende moties in te gaan en de antwoorden op de vragen voor te bereiden.

De vergadering wordt van 18.54 uur tot 19.04 uur geschorst.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de minister van Landbouw, Natuur en Visserij.

Minister Schouten:

Voedselkwaliteit, voorzitter. Ik wil toch even zeggen dat de "V" staat voor "Voedselkwaliteit".

De voorzitter:

Sorry, neem me niet kwalijk. Ik zit niet zo in die hoek, zoals u weet. Mijn excuses.

Minister Schouten:

Nee, maar het is een geweldig leuke commissie en u bent van harte welkom om daar voortaan ook bij te komen.

De voorzitter:

Dat valt me meteen al op, ja.

Minister Schouten:

Zeker.

Voorzitter. Ik begin met de vragen en dan zal ik ingaan op de moties. Ik ga eerst in op de vragen van de heer Boswijk. Zijn in januari de ruim 2.000 PAS-meldingen geverifieerd en, zo niet, wanneer dan wel? De provincies voeren de verificatie als bevoegd gezag zo snel mogelijk uit. In de wet is vastgelegd dat de maatregelen voor het legaliseren binnen drie jaar na vaststelling van het programma moeten zijn uitgevoerd. De verificatie wordt dus uiterlijk voor het moment van vergunningverlening afgerond. Dat lukt dus niet allemaal in januari, maar in de wet is vastgelegd dat het uiterlijk binnen drie jaar na de vaststelling van het programma moet zijn uitgevoerd. We proberen dat uiteraard sneller te doen.

Dan de vraag over de kartering: kan een gebied niet kleiner? Ik moet heel even uitleggen hoe dat precies is gegaan. Op het moment dat een gebied is toegewezen als Natura 2000-

gebied, is vastgesteld dat die natuurwaarden daar aanwezig zijn. Mocht het zo zijn dat die natuurwaarden op enig moment niet meer aanwezig zijn, dan wil dat niet zeggen dat je dat gebied dan mag schrappen, want dat betekent dat een verslechtering van dat Natura 2000-gebied heeft plaatsgevonden. Er is dan dus de plicht om te zorgen dat die staat van instandhouding weer verbetert, want anders ben je eigenlijk een verslechtering aan het codificeren, zoals ik het maar even noem. Dat mag nou juist niet. We hebben dus te beschermen wat destijds als te beschermen is aangemerkt. Dat betekent dat een oorspronkelijk Natura 2000-gebied niet verkleind kan worden.

De voorzitter:

Ik zie dat de heer Bisschop neigt naar de interruptiemicrofoon. Gaat uw gang.

De heer Bisschop (SGP):

Zeker, voorzitter. U hebt een scherpe blik, waardering daarvoor. Dank voor de gelegenheid. Ik zou de minister het volgende willen vragen. Natuur is niet statisch. Daar zijn we het allen over eens. De natuur is in beweging, in verandering en aan verandering onderhevig. Als er nu veranderingen optreden, moet dan niet vastgesteld worden wat de bron, de oorzaak van die veranderingen is? Ik zie namelijk ook natuurgebieden die te boek staan als heide, maar volslagen vergrassen. Hoe komt dat? Dat komt doordat er geen beheer plaatsvindt. Daarnaast kan een oorzaak zijn dat er gewoon natuurlijke processen plaatsvinden, waardoor een gebied verandert. Dan is het toch reëel om dit mee te wegen in de bestemming en de afweging en om daarmee rekening te houden in de planvorming en de uitwerking?

Minister Schouten:

Deze discussie hebben we al heel vaak gevoerd. Het was ongeveer het begin van de stikstofdiscussie, zo herinner ik mij nog. Toen heb ik het volgende ook al uitgelegd. Ik blijf het herhalen. Als je wil dat een gebied anders wordt aangegeven dan het was, dan zul je moeten onderbouwen dat het komt door klimaatverandering. Stel dat het zo is dat het niet goed beheerd wordt, dan is dat te herstellen. Stel dat het niet goed gaat omdat er bijvoorbeeld verdroging plaatsvindt, dan kan je maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat het gebied vernat. Kortom, de reden maakt wel degelijk uit, want bij de Europese Commissie zul je moeten aantonen dat het echt alleen maar komt door klimaatomstandigheden, een veranderd klimaat. Dat is niet zomaar een maatregel die ook op een andere manier te realiseren is.

De heer Bisschop (SGP):

Ik heb dan een vervolgvraag. Ik begrijp dat de minister geen mogelijkheden ziet om hierop te bewegen. In nogal wat gevallen is er ook wensnatuur ingetekend: niet een habitat en niet een natuurtype dat er is, maar een natuurtype dat wenselijk geacht wordt. Ziet de minister wel mogelijkheden om dat in relatie te brengen met de werkelijke toestand?

Minister Schouten:

Ik vind de term "wensnatuur" nogal ... Wat is het goede woord ervoor? Laat ik zeggen dat het beelden oproept die

ik echt verre van mij werp. Het suggereert dat wij allemaal natuur wensen te gaan creëren en dat we dit bij natuur die op dat moment bescherming verdient maar gauw eventjes doen, zodat het later allemaal niet teruggedraaid kan worden. Op het moment van de aanwijzing van het gebied is vastgesteld welke natuurwaarden daar aanwezig zijn, welke natuurwaarden beschermwaardig zijn en wat daarvoor nodig is. Daar heeft ook Nederland mee ingestemd. Nederland heeft zelf die gegevens aangedragen. Het parlement is daarin gekend. De term "wensnatuur" is niet de mijne; laat ik het zo maar zeggen.

De voorzitter:

Meneer Bisschop, ik geef u nog één gelegenheid. Ik zie dat het aantal interrupties begint toe te nemen. Ik zou het vanaf nu in tweeën willen gaan doen, als u daarmee instemt.

De heer Bisschop (SGP):

Ik zal het heel kort houden, voorzitter.

De voorzitter:

Omdat u dat niet wist, mag u nu nog één keer.

De heer Bisschop (SGP):

Dank voor uw mildheid. De minister kan de term verre van zich werpen, maar de minister moet toch ook constateren dat in bepaalde Natura 2000-gebieden een type natuur is aangewezen dat er niet is en dat daar ontwikkeld moet worden, en dat er habitats zijn aangewezen die op dat moment niet bestaan? De minister mag de term "wensnatuur" vermijden, maar het is dan toch gewoon een type dat terreinbeherende organisaties, of wie er dan ook maar verantwoordelijk voor zijn, wensen te ontwikkelen? Dan kun je volgens mij gewoon spreken van wensnatuur. Zou de minister daar kritisch naar willen kijken? Dat is eigenlijk mijn vraag.

Minister Schouten:

Ik herhaal nog maar een keer: de natuur die destijds is aangewezen, was aanwezige natuur, waarvan je de staat van instandhouding wel wil verbeteren. Ja, dat klopt. Dat kan ook op verschillende manieren gebeuren. Maar al zou ik dat willen, dan zal ik nog steeds bij de Europese Commissie moeten aantonen dat het feit dat het er niet meer is, komt door klimaatverandering en klimatologische omstandigheden die niet door ons te beïnvloeden zijn. Ik heb de afgelopen jaren weleens van dat soort gesprekken met de Europese Commissie gevoerd, ook op verzoek van de Kamer. U heeft daarvan de weerslag gevonden in de brieven die ik aan u heb gestuurd en in de beantwoording van schriftelijke vragen. De conclusie is dat zolang herstel mogelijk is, dat echt niet een weg is die zomaar openstaat.

De heer Van Campen (VVD):

De verplichtingen in het kader van de richtlijn voor de aanwijzing van die habitatten zijn mij wel helder; hoe jammer ook, zou ik bijna zeggen. In het kader van de motie-Harbers/Geurts is er ook kritisch gekeken naar de in AERIUS aangewezen grondgebieden. Daar bleek gewoon dat agrarische grond is aangewezen als natuurgrond. Naar ik meen

is er in Gelderland 3.000 hectare onterecht aangewezen in AERIUS als natuurgebied. Kan de minister daarop ingaan? Dan heb je toch wel degelijk te maken met grond die eigenlijk helemaal niet tot Natura 2000-gebieden zou moeten behoren? Dan heb je het gewoon over landbouwgrond.

Minister Schouten:

Ik hecht er wel aan om even onderscheid te maken of het gaat om de aanwijzing van Natura 2000-gebied, want daar ging de vraag van de heer Boswijk over, of hoe dit in AERIUS is opgenomen. We hebben inderdaad geconstateerd dat er op sommige plekken onterecht gebieden in het AERIUS-model zijn opgenomen, die niet als Natura 2000 zijn aangemerkt. Dat hebben we inderdaad hersteld op basis van de motie-Harbers/Geurts, maar ook na vragen bij de wetsbehandeling in de Eerste Kamer. Maar dat is echt wat anders dan de suggestie dat je even een Natura 2000-gebied kunt aanpassen.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Schouten:

De heer Boswijk vroeg hoe het zit bij andere landen. Werken die ook met kaarten? Ja, wij hebben begrepen dat zij ook werken met kaarten, maar vaak veel grofmaziger, waardoor er dus eigenlijk meer natuur wordt opgenomen in die kaarten. Wij zijn heel specifiek, heel erg op detailniveau, en dan krijg je ook dit soort discussies.

Mevrouw Vestering vroeg of wij voor het eind van het jaar de Kamer kunnen informeren over de tot dan toe toegekende en afgegeven PAS-meldingen. Ik stuur periodiek voortgangsrapportages over het hele stikstofdossier en over de meldingen. Daar zal ik dit ook in opnemen, dat kan ik toezeggen aan haar.

Dan was er ook een vraag van de heer De Groot: hoe verhoudt het extern salderen zich met het verslechteringsverbod uit artikel 6 van de Habitatrichtlijn? Dit is ook een vraagstuk dat bij de rechtbank Limburg heeft gelegen. Die heeft toen geoordeeld dat extern salderen alleen kan worden ingezet als mitigerende maatregel wanneer die maatregel aanvullend is aan wat al nodig is om verslechtering te voorkomen of om de natuurdoelen te halen; het zogenaamde additionaliteitsvereiste. De provincie Limburg heeft tegen deze uitspraak hoger beroep ingesteld. Het ligt nu dus bij de rechter, bij de Raad van State. Het is ook aan de Raad van State om hierover te oordelen in dat hoger beroep. Ik zou die uitspraak wel willen afwachten, want als ik daarover nu hele absolute uitspraken ga doen, terwijl het juist een juridisch vraagstuk is dat bij de Raad van State ligt, wil ik daar wat terughoudend in zijn. Ik hoop dat de heer De Groot daar begrip voor heeft.

De voorzitter:

Dat gaan we horen. Meneer De Groot.

De heer Tjeerd de Groot (D66):

Ja, dat heb ik uiteraard, voorzitter. Als ik het goed begrijp, gaat het erom dat als je extern salderen toepast als een

vorm van mitigatie, je ook echt zeker moet zijn dat die stikstofuitstoot afneemt. Dat is eigenlijk wat de rechter heeft gezegd.

Minister Schouten:

Dat is wat de rechtbank in Limburg heeft geconstateerd. Daar zaten ook weer vragen in of dat bijvoorbeeld ook geldt voor particuliere transacties of voor transacties vanuit de overheid, dus er zaten veel lagen in. Het gaat een beetje ver om dat helemaal uit te gaan splitsen. Maar juist omdat er hoger beroep door de provincie is ingesteld, vind ik het wat ingewikkeld om daar nu absolute uitspraken over te doen.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Schouten:

De heer Bisschop vroeg ook hoe het nu gaat met de toezegging over het nakomen dat handhavingsverzoeken worden afgewezen, naar aanleiding van de uitspraak van vorige week woensdag, zeg ik uit mijn hoofd, van de rechtbank Midden-Nederland. De rechtbank Midden-Nederland heeft aangegeven dat er onvoldoende motivering was bij deze casussen, de zeventien meldingen die voorlagen. We hebben ook uitspraken gehad die juist weer de andere kant op gingen. Daarin werd gezegd: er is een legalisatieproces, dus kan dat afgewacht worden.

De heer Bisschop heeft ook gevraagd of we een brief kunnen schrijven over de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland, waarin ook nog op de Rav en op deze vragen wordt ingegaan. Ik zou willen voorstellen dat ik dat aspect meeneem in de brief, zodat uw Kamer daar ook kennis van kan nemen. Daarmee heb ik ook mijn tweede vraag beantwoord.

Dan kom ik bij de moties, voorzitter. De motie op stuk nr. 61 van de heer Edgar Mulder ontraad ik. Er is een stikstofvraagstuk. Dat moeten we omwille van de natuur en ook vanwege de economie aanpakken.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 61 is ontraden.

Minister Schouten:

De motie op stuk nr. 62 van de heer Van Campen ging over beweiden en bemesten. Ik licht dit even toe, want dat is wel van belang. In de gevallen van bestaand gebruik, waarvoor eerder toestemming is verleend, is geen vergunning nodig. Dat staat ook in de motie. Daar waar wijzigingen hebben plaatsgevonden ten opzichte van het toegestane bestaand gebruik, is de vraag wat nodig is in zo'n geval. Ga je het dan ook echt in de regels opnemen of moet je daar juist goed over communiceren? Er is al een uitspraak over geweest. Er is jurisprudentie op dit vlak. Er zijn ook al uitspraken geweest over hoe je hiermee moet omgaan. Het is dus niet nodig om dat nog een keer te gaan codificeren in regels, want daar is al duidelijkheid over gecreëerd. We moeten er wel voor zorgen dat er goede informatie komt over hoe daar precies mee omgegaan moet worden, wat

de situatie van bestaand gebruik is en wat je daaronder kunt verstaan. Als dat de oproep is die deze motie behelst, kan ik haar oordeel Kamer geven. Dan kan ik de Kamer er ook nog over informeren hoe die duidelijkheid uiteindelijk wordt geboden. Ik denk dat ik de motie dan wel rond heb gemaakt.

De voorzitter:

Ik zie instemmend geknik van de heer Van Campen. Die interpretatie mag u dus zeker gebruiken. De motie op stuk nr. 62 krijgt oordeel Kamer. Gaat u verder.

Minister Schouten:

De motie op stuk nr. 63 gaat over hoe je met de afgeroomde hoeveelheid stikstofruimte omgaat in het stikstofregistratiesysteem. Een deel wordt gelijk voor de natuur afgeroomd. Dat moet ook. Dat wat overblijft, gaat in een stikstofregistratiesysteem. Deze motie zegt eigenlijk: die stikstofruimte moet sowieso beschikbaar blijven. De heer Van Campen zei dat die beschikbaar moet blijven voor economische ontwikkeling. Het kan zo zijn dat je op enig moment zegt: die moet ook nog voor natuur in een gebied aangewend worden. Dat zou wat mij betreft in de keuzeopties moeten blijven zitten, maar die stikstofruimte blijft wel in het systeem zitten, laat ik het zo zeggen. Als het in het systeem zit en iedereen vindt het beter om dat stukje aan de natuur te geven, zodat het uiteindelijk de laatste zet is om een hele staat van instandhouding te verbeteren en niemand meer naar zo'n registratiesysteem hoeft, dan denk ik dat de heer Van Campen ook zegt: misschien is dat wel beter. Alleen, het blijft beschikbaar in dat registratiesysteem. Als ik die motie zo mag lezen, kan ik haar oordeel Kamer geven.

De heer Van Campen (VVD):

Ik aarzel eerlijk gezegd toch wel een beetje. Want het doel van de motie is eigenlijk dat we de 70% die afgeroomd overblijft echt daadwerkelijk inzetten in dat stikstofregistratiesysteem en dat dat ook ten goede komt aan ontwikkeling, waar we allemaal met elkaar op zitten te wachten. Als de minister daarbij aangeeft dat het ook naar natuurherstel zou kunnen gaan, dan zou ik daar eigenlijk wel voorbeelden van willen horen. Dan heb ik er namelijk echt onvoldoende zicht op wat daar precies mee wordt bedoeld. Dan gaan we die 30% namelijk opplussen uit het stikstofregistratiesysteem. Dat zou ik toch wel onwenselijk vinden.

Minister Schouten:

Ik probeer het even toe te lichten. Stel dat we in een gebied nog stikstofruimte beschikbaar hebben voor MIRT, woningbouw en PAS-meldingen omdat uit het stikstofregistratiesysteem komt dat daaruit geput mag worden. Stel nou dat die ruimte om wat voor reden dan ook niet nodig is — de huizen zijn gebouwd, de wegen zijn aangelegd, de PAS-meldingen zijn gelegaliseerd — en er dus geen noodzaak meer is om de ruimte voor die zaken in te zetten. Maar het zit dan nog wel in het systeem. Dan kan het zo zijn dat je door een stukje ten goede te laten komen aan de natuur in een heel gebied veel meer lucht creëert, omdat er dan niet allerlei externe saldering of andere wegen moeten worden gezocht om projecten te mitigeren. Dat kan dus best een kosteneffectieve en kostenefficiënte maatregel zijn voor andere economische ontwikkeling. Dat is wat ik bedoel.

Het kan soms een afweging zijn dat het voor iedereen beter is om het op dat moment wel voor natuur in te zetten. Mijn punt is: het blijft in het stikstofregistratiesysteem en daar blijft ook gewoon ruimte beschikbaar. Het is niet zo dat het vanzelf al wordt weggegeven. Dat vereist ook echt een besluit.

De voorzitter:

Meneer Van Campen, wat gaat u doen?

De heer Van Campen (VVD):

Ik hoor in de woorden van de minister dat er wel degelijk een prioritering plaatsvindt en een dergelijk scenario eigenlijk alleen zou kunnen plaatsvinden als er geen andere projecten — PAS-melders, MIRT-projecten, woningbouwprojecten — wachten. Ik vind het wel relevant voor de Handelingen om dat hier genoemd te hebben.

De voorzitter:

Waarvan akte.

Minister Schouten:

Dat klopt, ja.

De heer Van Campen (VVD):

Ik breng de motie vooralsnog in stemming, maar we hebben nog wel even om erover na te denken.

De voorzitter:

Maar de motie op stuk nr. 63 krijgt oordeel Kamer.

Minister Schouten:

Ja, ik heb de motie al oordeel Kamer gegeven als ik die zo mag uitleggen. Volgens mij zijn we het dus bijna eens met elkaar.

Dan de motie op stuk nr. 64 van mevrouw Vestering. Ik moet wel even zeggen dat in een constatering in die motie staat dat "deze regeling niet de voorwaarde is opgenomen dat de PAS-melding volledig en juist is, met een maximale stikstofdepositie van 1 mol/ha/jaar". Maar in de regeling wordt verwezen naar het verificatieproces, waarin het wel degelijk een voorwaarde is. Er wordt getoetst op volledigheid en juistheid, net als dat de maximale stikstofdepositie van 1 mol/ha/jaar ook gold op het moment dat de melding werd gedaan, en ook dat er niet door de aanpassing van het systeem een hogere stikstofdepositie is gekomen. Die overweging klopt dus niet helemaal, zeg ik maar eventjes. Dat de regering wordt verzocht om op te nemen dat er alleen stikstofdispositieruimte wordt gereserveerd voor PAS-meldingen die volledig en juist zijn, klopt. Dat onderdeel kan ik oordeel Kamer geven, maar misschien moet mevrouw Vestering haar constatering nog aanpassen, want die is niet helemaal correct.

De voorzitter:

Ik constateer wel dat de motie op stuk nr. 64 oordeel Kamer heeft?

Minister Schouten:
Als mevrouw Vestering die constatering nog aanpast.

De voorzitter:
Dat gaan we horen. Mevrouw Vestering.

Mevrouw Vestering (PvdD):
De constatering gaat over de toelichting van de regeling. In de toelichting van de regeling staat dat juiste en volledige PAS-melders gelegaliseerd moeten worden, maar dat staat niet in de regeling zelf. Wij maken ons er natuurlijk zorgen over dat melders die helemaal niet 1 mol/ha/jaar aan depositie hebben, maar veel meer, volgens die regeling automatisch een natuurvergunning zouden kunnen krijgen. Ik hoop dus dat de minister mij gerust kan stellen dat dat niet het geval is.

Minister Schouten:
Het gaat om het moment waarop de melding is gedaan, zoals ik net heb gezegd. Als op dat moment, met de berekeningsmethode die toen gold, er onder de 1 mol/ha/jaar plaatsvond, is dat het kader waarin we dat doen. Dat heet ook bestuurlijke betrouwbaarheid, want de melders moesten van dat moment uitgaan binnen de kaders die toen golden. Die worden dus meegenomen in het legalisatieproces, waarbij erop getoetst wordt of dat op dat moment ook daadwerkelijk de situatie was.

Mevrouw Vestering (PvdD):
Toch nog even om het scherp te krijgen. We weten dat volgens de berekeningen Lelystad Airport — want daar hebben we het nu specifiek over — wel degelijk 4,1 mol/ha/jaar aan depositie op een Natura 2000-gebied heeft. Als we foutieve, onjuist aangeleverde berekeningen aanhouden, zou dat betekenen dat er nu automatisch een vergunning wordt gegeven aan Lelystad Airport. Dat lijkt me onwenselijk, maar ook heel erg oneerlijk naar andere PAS-melders toe.

Minister Schouten:
Volgens mij hebben we het dan over de volgende motie, want die gaat heel specifiek over Lelystad Airport. Maar als mevrouw Vestering zegt dat de motie op stuk nr. 64 over Lelystad Airport gaat: ook daar geldt dat we zullen kijken — daar zijn we mee bezig — of de melding volledig en juist is en of het onder de 1 mol per jaar was op het moment dat de melding werd gedaan, binnen de kaders die toen golden. Daar zal op getoetst worden, maar ik heb het idee dat we een beetje een semantische discussie aan het voeren zijn.

De voorzitter:
Ja, dat geloof ik ook. We hebben het over de motie op stuk nr. 64, voor alle helderheid. De motie kan oordeel Kamer krijgen als u het eens wordt over de constatering. Heeft u daar nog even contact over. Dan zien we eventueel een gewijzigde motie tegemoet. Tot die tijd is de motie ontraden, neem ik aan.

Minister Schouten:
Ja. We doen het volledig en juist.

De voorzitter:
Gaat u verder.

Minister Schouten:
Daar twijfelt mevrouw Vestering aan, geloof ik. Als dat de intentie is, moet ik de motie ontraden, maar ik heb net gezegd dat we anders wel tot elkaar kunnen komen.

De voorzitter:
Ja. Gaat u verder.

Minister Schouten:
We liepen eigenlijk al vooruit op de motie op stuk nr. 65, over Lelystad Airport. Ik heb net gezegd dat wij daar gewoon een proces te volgen hebben. Dat is ook gewoon hoe we het bestuurlijk netjes moeten doen. Mevrouw Vestering loopt daar al op vooruit en zegt: wat er ook uit komt, u mag dat niet legaliseren. Daar hebben we nou gewoon netjes een traject voor, dat we volgen. Als we daar duidelijkheid over hebben, zal de Kamer daarover worden geïnformeerd, maar ik moet deze nu ontraden. Ik vind het echt niet fair om dat te doen.

De voorzitter:
De motie op stuk nr. 65 is ontraden. Mevrouw Vestering.

Mevrouw Vestering (PvdD):
Voorzitter, ik loop toch nog even naar voren over de vorige motie. Er worden conclusies getrokken die ik niet heb getrokken aan deze microfoon. Ik vind het belangrijk om op te merken dat we altijd moeten uitgaan van gegevens die kloppen, dus dat we niet ...

De voorzitter:
Ik weet niet wie die conclusie heeft getrokken?

Mevrouw Vestering (PvdD):
Sorry, dit kan ik niet verstaan.

De voorzitter:
U zegt dat er conclusies worden getrokken. Door de minister neem ik aan, niet door mij?

Mevrouw Vestering (PvdD):
Zeker, door de minister.

De voorzitter:
Die discussie ga ik wel beëindigen. U gaat er niet uit komen hier. Dit is een tweeminutendebat. Ik wil u dus vragen om nog even met het ministerie te overleggen waar dit nu eigenlijk over gaat, want dit gaat te lang duren. Kijkt u dus

gewoon even of u die constatering kunt aanpassen. Zo ja, dan heeft u een motie die oordeel Kamer krijgt. Zo nee, dan heeft u een ontraden motie. Ja?

Mevrouw Vestering (PvdD):

Ja, voorzitter. Ik wil vooral concluderen dat het opmerkelijk is dat in de toelichting de berekening wel volledig en juist moet zijn, maar dat dat in de regeling zelf niet is opgenomen.

Minister Schouten:

Excuus, maar dan wordt de suggestie gedaan dat het een soort trucje is van ons, terwijl ik heb gezegd dat het niet zo is. Als mevrouw Vestering denkt dat dit wel zo is, betreur ik dat en dan moet ik de motie ontraden.

De voorzitter:

Dan de motie op stuk nr. 66.

Minister Schouten:

De motie van de heer De Groot op stuk nr. 66 gaat over de afstandsgrens. Zoals wij gemeld hebben, is het opnemen van de afstandsgrens een reactie op het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof, in de wandelgangen ook wel de commissie-Hordijk genoemd. Wij hebben onafhankelijke deskundige partijen, zoals RIVM en TNO, gevraagd om daarover te adviseren. Op basis daarvan is gekozen voor een afstandsgrens van 25 kilometer. Ik begrijp de vraag van de heer De Groot om zekerheid. Zo interpreteer ik deze motie maar. Wat ik tegelijkertijd wel een beetje ongemakkelijk vind, is het volgende. Er lopen op dit moment procedures op basis van deze afstandsgrens die gebruikt is. De Raad van State is op dit moment in een aantal juridische procedures aan het kijken hoe je met de afstandsgrens zou moeten omgaan. Als ik op ditzelfde punt een voorlichting zou moeten vragen aan de Raad van Staten, dan gaan er wel twee trajecten door elkaar heen lopen. Op basis daarvan zou ik de motie willen ontraden, maar ik zeg wel tegen de heer De Groot: er komt een uitspraak over, want de Raad van State neemt dit mee in de beoordeling van een aantal zaken, bijvoorbeeld de ViA15-zaak, waar dit echt een onderdeel van is. De rechter heeft gevraagd om hierop een motivering te geven. Dit was onze motivering. Het gaat dus meer om het ongemak dat ik voel wanneer ik twee afdelingen van de Raad van State bevrage, namelijk de Afdeling bestuursrechtspraak en de Afdeling advisering. Ik vind het niet zo prudent om dat te doen. Daarom vraag ik de heer De Groot of hij de uitspraak van de rechter wil afwachten, bijvoorbeeld over ViA15, waarbij dit is ingebracht. Dan hebben wij die duidelijkheid.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 66 wordt ontraden.

Minister Schouten:

Ja, met deze toelichting.

Dan motie op stuk nr. 67, van mevrouw Van der Plas. Ik deel haar ongeduld. Ik snap dat het heel veel onzekerheid voor boeren met zich meebrengt. Daarom hebben we ook

gezegd: we moeten dit gewoon doen. Maar we moeten het ook netjes doen en ervoor zorgen dat het allemaal standhoudt. Ik waardeer het meedenken van mevrouw Van der Plas, namelijk of je het met verlesen sneller zou kunnen doen. Dat betekent in de praktijk dat ik een regeling moet maken, waarbij er ruimte gezocht moet worden om de verlesde ruimte toe te kennen aan de boeren die meldingen hebben gedaan. Dat gaat het proces helaas niet sneller maken, vrees ik, omdat je dan toch al die stappen weer moet doorlopen. Hoewel ik sympathie heb voor de strekking van de motie, moet ik haar op dit punt ontraden, omdat het gewoon niet sneller gaat dan we nu doen. Ook niet als we op verlesen gaan zitten.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 67 is ontraden.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Ik hoef hier niet uren over te debatteren en ik begrijp de overwegingen van de minister natuurlijk, maar ik kijk vooral naar de menselijke maat. Ik weet dat de minister dat ook weet en dat zij dat ook ziet. Zij weet dat er echt tragische omstandigheden zijn in gezinnen. Ik ken zelf een gezin waarvan de moeder zichzelf van het leven heeft beroofd om deze zaak. Omdat wij ook hier in de Kamer bezig zijn met de menselijke maat, wil ik de minister met klem vragen om hier serieus naar te kijken. Ik breng de motie gewoon in en we zien wel wat de Kamer ervan vindt. Dat wou ik toch nog even meegeven.

Minister Schouten:

Laat ik duidelijk zijn: tussen mij en mevrouw Van der Plas zit geen millimeter ruimte over het gevoel van urgentie op dit dossier. Ik geef alleen aan dat, als we deze optie toevoegen, er een regeling gemaakt moet worden. Dan moet er ook ruimte gevonden worden voor stikstof, want uiteindelijk gaat het daarom. Dat gaat dan ten koste van het proces van de daadwerkelijke legalisering van de melding. Je moet dat op een of andere manier toch ook allemaal tegelijkertijd zien te organiseren. Het gaat er niet sneller door. Als ik het sneller kon doen, zou ik het doen. Ik denk dat de boeren er het meest bij gebaat zijn als we ervoor zorgen dat die legalisering snel plaatsvindt.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Daarom had ik in de motie juist opgenomen dat er ook boeren zijn die de stikstofruimte niet gebruiken. Het gaat er misschien niet sneller door, maar het biedt wel wat licht aan het einde van de tunnel. Dat is ook de reden waarom ik inderdaad probeer mee te denken. Het geeft misschien wat hoop aan mensen, meer hoop dan ze nu hebben.

Minister Schouten:

De beste hoop die ik ze kan bieden, is het zicht op legalisering. Daar zijn we echt dag en nacht voor aan het werk. Ik denk dat we er dus alle effort en energie op moeten zetten om te zorgen dat dat zo snel mogelijk gebeurt.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 68.

Minister Schouten:

De motie op stuk nr. 68 gaat over meldingsvrije PAS-projecten. Voor de meldingsvrije activiteiten is de aanpak nog in ontwikkeling. Zodra het mogelijk is, wordt ook voor deze categorie de uitvoering gestart, maar deze motie loopt daarop vooruit en zegt al wat daar moet gaan gebeuren. Ik zou toch echt eerst de aanpak rond willen hebben, dus ik ga deze motie ontraden.

De voorzitter:

We gaan niet op moties van anderen reageren, maar u komt nog even terug op uw eigen motie? Gaat uw gang.

Mevrouw Vestering (PvdD):

Dat valt mee hè, voorzitter? Ik heb er even over nagedacht en ben bereid om mijn tweede constatering uit de motie op stuk nr. 64 te verwijderen, zodat de motie als het goed is ook oordeel Kamer kan krijgen.

Minister Schouten:

Ja, dan kan die motie oordeel Kamer krijgen.

De voorzitter:

Aldus besloten, zou ik haast zeggen.

Minister Schouten:

Wat een constructiviteit.

De voorzitter:

Kijk eens aan. Het is een mooie avond. Daarmee eindigt dit tweeminutendebat. Ik dank de minister. We zien haar zo weer. Ik dank uiteraard ook de leden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.